

## Innledende merknader

Regjeringen sier de vil prioritere kunst og kultur, og vi anerkjenner at kulturbudsjettet økes. Den reelle veksten er imidlertid svært beskjeden sett opp mot pris- og lønnsvekst og de faktiske behovene i kunst- og kultursektoren. Økningen er ikke tilstrekkelig til å nå det politiske målet om at «1 % av statsbudsjettet skal gå til kultur» som har vært fremmet av rødgrønne partier siden 2005. Med budsjettforslaget er kulturandelen på ca. 0,82 %.

Som fagforbund for profesjonelle skuespillere merker vi særlig at:

- Kunstnerøkonomien svekkes – økningene i støtteordningene og stipendene dekker kun prisvekst og motvirker ikke reell økonomisk usikkerhet.
- Vilkår i det frie feltet trues – SKUDA foreslår kuttet, til tross for at ordningen er avgjørende for profesjonelle skuespillere.
- Distriktskulturen svekkes – regionale kulturfond halveres, noe som vil ramme lokalt kulturliv og tilgjengelighet til scenekunst.
- Film- og TV-bransjen mister jobber – 40 % nedgang siden 2023, og produksjoner flyttes til utlandet på grunn av svake rammevilkår.
- Internasjonal kulturformidling reduseres, og svekker norsk kunsts synlighet, konkurransekraft og inntektsmuligheter internasjonalt.

## **Det frie scenekunstheltet og kunstnerøkonomi**

For det frie scenekunstheltet er bevilgningene til støtteordninger og prosjektmidler beskjedne. Feltet er preget av prosjektbaserte oppdrag, flere korte engasjementer og ofte usikker økonomi i mellomperioder.

Kunstnerstipendene er svært målrettede tiltak for å styrke den sårbare kunstnerøkonomien. Den nye forskriften for Statens kunstnerstipend må ikke føre til at honorering av komitémedlemmer går på bekostning av stipendmidlene. Økningen i diversestipendet må være friske midler, og Norsk Skuespillerforbund etterlyser flere langvarige stipend og en reell styrking av ordningen. Den foreslåtte økningen i stipendsats dekker kun prisvekst og gir ingen faktisk bedring for kunstnere. (Kap. 320, post 72)

Regjeringen foreslår 1 032,4 millioner kroner til Norsk kulturfond i 2026 – en økning på kun 1,73 %. Dette ligger under lønns- og prisvekst og innebærer dermed en reell nedgang. Norsk kulturfond er avgjørende for et fritt og uavhengig kunst- og kulturliv i Norge, og må styrkes reelt dersom vi skal bevare bredden og mangfoldet i feltet. (Kap. 320, post 55.)

Vi er også bekymret for forslagene om kutt som rammer det frie feltet direkte. SKUDA (Skuespiller- og danseralliansen) er en sentral aktør for å sikre profesjonelle vilkår og bærekraftige karrierer for kunstnere uten fast tilknytning til institusjonene. Til tross for å være en velfungerende og viktig ordning for skuespillere og dansere i det frie feltet, blir det foreslått kutt i deres bevilgning. (Kap. 320, post 74.)

Regionale kulturfond rammes også hardt, med en reduksjon fra 75 millioner kroner i 2025 til 40 millioner i 2026. Dette er spesielt skuffende, gitt at ordningen ble lansert for under ett år siden som et løft for kultur over hele landet. En så dramatisk nedskalering undergraver formålet før tiltaket i det hele tatt har fått tid til å virke. I tillegg gjør nedskaleringen ordningen mer uforutsigbar og usikker for kunstnerøkonomien.

Anbefaling: Det er viktig å sikre at de få midlene som finnes, treffer riktig og sikrer karrierestøtte og profesjonelle vilkår for skuespillere. Prioriter flerårige ordninger som gir forutsigbarhet for skuespillere som jobber frilans, både gjennom driftstilskudd til organisasjoner som SKUDA, og gjennom stipend- og kompensasjonsordninger til individuelle kunstnere. Vi oppfordrer til at Norsk kulturfond og SKUDA får minst pris- og lønnsvekst, samt et realløft for å sikre bredde og mangfold gjennom støtteordninger for frie scenekunstaktører.

## **Regionale kulturfond**

Regjeringen foreslår å videreføre den nyetablerte ordningen med regionale kulturfond på 40 mill. kroner i 2026, etter en bevilgning på 75 mill. kroner ved oppstart i 2025. Dette kraftige kuttet bekymrer oss. Kultur i distriktene og utenfor Oslo trenger forutsigbare rammer for å opprettholde lokalt engasjement og rekruttering til scenekunstheltet. Nye tiltak er velkomne, men de kan ikke realiseres på bekostning av langvarige og forutsigbare løsninger som vi vet fungerer – som SKUDA og Norsk Kulturfond. Regionale kulturfond kan fremstå som et slikt tilfelle, og er i tillegg foreslått halvert. (Kap. 325, post 60.)

Anbefaling: Øk bevilgningen til regionale kulturfond, minimum tilbake til oppstartsnivå eller høyere, og sikre langsiktige rammer over flere år for lokal

scenekunst. I tillegg må det sikres at forvaltningen av disse midlene er i tråd med ordningens formål, og at tilskuddene ikke erstatter eksisterende virkemidler som driftstilskudd fra kommunene.

## **Film og kultur i et internasjonalt perspektiv**

Siden 2023 har norsk TV- og filmbransje mistet 40 % av jobbene, og store produksjoner velger bort Norge, mens norske aktører må filme i utlandet. Regjeringen viderefører tilskudd og insentivordningen, men mesteparten av midlene i insentivordningen for 2026 dekker gamle tilsagn. Det gir lite rom for nye prosjekter og skaper fortsatt uforutsigbarhet i en presset bransje. (Kap. 334, post 50, post 72 og post 75.)

Stortinget ba i 2020 om å styrke insentivordningen, men ingen reell oppfølging har kommet. Både bransjen og et bredt politisk flertall etterlyser en mer konkurransedyktig insentivordning, og regjeringen leverer ikke på egne mål for norsk film og internasjonal tilstedeværelse.

For våre medlemmer betyr dette fortsatt trange vilkår. Selv uten kutt gir budsjettet verken ny dynamikk eller vekst. Samtidig reduseres midler til internasjonal kulturformidling, noe som rammer særlig frie scenekunstnere som er avhengige av eksport, reisestøtte og samarbeid.

Anbefaling: Det er et behov for reell satsing på film og internasjonal kulturutveksling. Insentivordningen må effektiviseres og styrkes slik at tilsagnsrammen for ordningen for 2026 blir på minimum 150 mill. kroner. Vi ber også komiteen ta følgende merknad inn i innstillingen: *Komiteen ber regjeringen fremme en sak om at filminsentivordningen skal omlegges til en regelstyrt ordning i løpet av 2026.*

I tillegg må det sørges for økte bevilgninger til produksjonsstøtte, eksportarenaer og samarbeidstiltak. Dette vil bidra til større forutsigbarhet, økt verdiskaping og sikre norsk kunst og film en reell plass i den internasjonale konkurransen.

## **Kompensasjon for privatkopiering**

Den individuelle privatkopieringskompensasjonen har blitt utvidet til flere verkstyper uten tilsvarende økning i midler, noe som gradvis svekker hver enkelt rettighetshavers utbetaling. Ordningen foreslås reelt redusert før den varslede gjennomgangen av ordningen er fullført, noe som er både uryddig og ubegrunnet. (Kap. 337, post 70.)

I lys av rask teknologisk utvikling, særlig innen kunstig intelligens som muliggjør nye former for eksemplarframstilling og gjenbruk av verk, blir en velfungerende og rettferdig kompensasjonsordning stadig viktigere for å sikre balanse mellom brukere og skapere.

Anbefaling: Den individuelle privatkompensasjonsordningen må få samme indeksregulering som den kollektive ordningen, tilsvarende 2 mill. kroner i 2026.

### Konklusjon

Statsbudsjettet for 2026 viser en moderat opprettholdelse av kulturfeltet, men gir ikke bedre vilkår for kunstnere og kulturarbeidere. Økningen er for liten til å dekke behovene i sektoren, og en reell styrking uteblir. For skuespillere, både frilansere og fast ansatte, betyr det fortsatt stramme kår og liten økonomisk trygghet.

Vi oppfordrer komiteen til å sikre at utviklingen snus: at kulturpolitikken ikke bare handler om å videreføre dagens nivå, men om reell vekst, utvikling og styrkede vilkår for kunst og kultur over hele landet. Kulturen må få mulighet til å vokse, ikke bare overleve.

Stortinget har slått fast at kultur og det frie ord er avgjørende for samfunnets motstandskraft. Kunst og kultur påvirker økonomien, folkehelsen, ytringsfriheten og beredskapen i vårt demokrati. Investering i kunst og kultur er også en investering i mennesker og i fremtiden.